

บทที่ 6

สรุปและเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. จากการทดสอบพฤติกรรมของการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงของเกษตรกร ปรากฏว่าเป็นจริงตามที่หลายคนได้ศึกษา ว่าเกษตรกรเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยง(Risk Averse) การศึกษาเชิงประจักษ์ จากพฤติกรรมการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสุมาลัย เมื่อทำการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนแล้ว เกษตรกรมีการลดความเสี่ยงด้วยกระจายการผลิตที่หลากหลายออกไป สรุปได้ว่าเกษตรกรเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยงอันเกิดจากรายได้ทางการเกษตรที่แปรปรวน

2. เกษตรกร ลดความเสี่ยงด้วยการประกอบการเกษตรที่หลากหลาย(Diversified) ออกไป ด้วยการผลิตตามรายได้ที่คาดหว้งระดับต่างๆ โดยการผลิตของเกษตรกรจะไม่ได้ เป็นไปในลักษณะของผู้ที่เป็นกลางต่อความเสี่ยง (Risk Neutral) แต่เป็นในลักษณะของ ผู้ที่กลัวความเสี่ยง (Risk Averse) และจะเลือกประกอบการเกษตรที่ให้ค่าเบี่ยงเบนของรายได้ต่ำๆ

3. บทบาทของรัฐ ตามโครงการสระน้ำเพื่อการเกษตรฯ สามารถช่วยให้เกษตรกรมีทางเลือกทางการเกษตรที่หลากหลายออกไป นอกจากจะเป็นการลดความเสี่ยงทางรายได้ให้กับเกษตรกรแล้ว ยังช่วยให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการมีอาหารบริโภคได้ตามหลักการโภชนาและมื่ออาหารบริโภคได้ตลอดทั้งปี

4. ผลการศึกษาทางด้านตลาดท้องถิ่น พบว่าสินค้าที่เป็นไปได้ที่เกษตรกร สามารถที่จะนำมาเป็นรายได้หลักคือ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง เพราะมีความผันผวนทางด้านราคาต่ำ และระดับราคามีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วนพืชผักต่างๆมีความสำคัญน้อย เพราะมีความจำกัดทางด้านตลาดภายในท้องถิ่นและมีปริมาณอยู่จำนวนจำกัด ไม่สามารถปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจได้อย่างจริงจัง ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมการปลูกพืชที่สามารถปลูกในเชิงเศรษฐกิจได้

5. ตามนโยบายการส่งเสริมการปลูกถั่วลิสง รัฐนอกจากจะสามารถส่งเสริมทางด้าน การเพิ่มผลผลิตด้วยการแนะนำการปรับปรุงดินและการใช้น้ำจากสระแล้ว ควรมีบทบาททางด้าน การตลาดด้วยการ สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันเพื่อการต่อรอง เพื่อลดความแปรปรวนทางด้าน ราคาให้กับเกษตรกรด้วย

6. จากโครงการสระน้ำเพื่อการเกษตร และผลของโครงการในการยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โครงการนี้สมควรที่จะทำต่อไปและควรขยายผลไปยังท้องถิ่นอื่น

สรุปปัญหาที่พบในการทำวิจัย

1. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

แบบจำลองที่ใช้กับโปรแกรมสำเร็จรูป เป็นลักษณะเชิงเส้นตรง (Linear Programming) ตามแบบจำลอง MOTAD มาใช้ประมาณการ และในการศึกษาได้ใช้ครัวเรือนเป็นตัวแทนของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม ทำให้ไม่อาจที่จะอธิบายรายละเอียดหรือปัญหาบางประการได้ทั้งหมด และมีปัญหาของการปรับให้เรียบ(Smooth) การคำนวณกระทำได้ที่ละจุด ทำให้มีความยุ่งยากที่จะทราบจุดการเปลี่ยนแปลงค่าความชัน(slope)ของเส้น และโปรแกรมสำเร็จรูปยังไม่ได้พัฒนาให้สามารถคาดการณ์(forecast)แนวโน้มต่อไปได้

2. ปัญหาข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถบอกได้ว่า หลังโครงการสระน้ำเพื่อการเกษตรฯดำเนินการแล้วเกษตรกรมีโอกาสด้านการประกอบอาชีพทางการเกษตรมากขึ้น มีอาหารบริโภคตลอดทั้งปี มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นระดับหนึ่ง แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเกษตรกรจะยังคงอพยพย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในเมืองต่อไปหรือไม่การศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถอธิบายครอบคลุมปรากฏการณ์ดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิเคราะห์ ที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องความเสี่ยงของเกษตรกร ด้วยการกระจายการผลิต และการปรับปรุงทรัพยากรในไร่นาเพียงอย่างเดียว นั้น ก็สามารถลดความเสี่ยงได้ระดับหนึ่ง แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการเพิ่มโอกาสทางการตลาด ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสทางด้านรายได้ให้กับเกษตรกร

ระบบตลาด ทั้งทางด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองในเรื่องของราคา จะมีส่วนให้ความเสี่ยงทางด้านราคาลดลง ดังนั้นการลดความเสี่ยงทั้งการผลิตและการตลาดในระดับพื้นที่ ก็จะทำให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ควรมีการขยายผลของโครงการออกไปมากขึ้น ในท้องถิ่นเดิม และท้องถิ่นอื่นของ ประเทศที่มีปัญหา และปรับให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ

3. การนำงานวิจัยไปใช้ ควรพัฒนาโปรแกรมการใช้งานให้มีความสมบูรณ์มากกว่าเดิม และให้สามารถทำนายผลได้ขณะเดียวกันควรมีองค์ประกอบของวิธีการศึกษาอย่างน้อย 3 ขั้นตอน คือการทดสอบสมมุติฐานของการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงของเกษตรกร แล้วจึงสร้างแบบ จำลองเกี่ยวกับความเสี่ยงและมีแผนปฏิบัติที่ส่งเสริมและสอดคล้องกับแบบจำลอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย